

IZHAJA VSAKI DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične števe. se prodajajo po 3 nčv. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele števe. po 5 nčv. (10 stot.).

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 3 st. mm, osmrtnice, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za vse leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez doposlane naročnine, se uprava ne ozira.

Naročnina na nedeljsko izdanje „EDINOSTI“ stane: cele letno K 5-20, pol leta 2 60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo.

Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom)

Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. - Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18.

Poštno-hranilnični račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

Politično društvo Edinost

vabi na

javen shod

ki se bo vršil v nedeljo

dne 29. novembra t. l.

ob 10. uri dopoldne

v gledališčni dvorani

Narodnega doma

s sledečim vsporedom:

Tržaško Slovenstvo in socialna demokracija.

K obilni udeležbi vabi

ODBOR.

BRZOJAVNE VESTI

Istrske deželnozborske volitve.

POREČ 24. Na dašnji istrski deželnozborski volitvi iz veleposestva so bili enoglasno izvoljeni deželni poslanci italijansko-liberalni kandidatje: Ivan Benussi, dr. Hektor Constantini, Viktor Mrach, Avgustini Tomasi in dr. Viljem Varetan.

Voditelj naučnega ministerstva pri cesarju.

DUNAJ 24. Voditelj naučnega ministerstva Kanera je bil danes pri cesarju v avdienci.

Odmevi dunajskih dijaških izgrediv v Rimu.

RIM 24. Vsled dogodkov na dunajskem vseučilišču je prišlo danes dopoldne in popoldne na tukajšnjem vseučilišču do dijaških demonstracij, ki so se pa mirno končale. Neka mala skupina dijakov je skušala priti na Piazza di Colonna, kjer se nabaja avstro-ogrsko poslaništvo, policija je pa dijake razgnala.

Malaria v vstočni Indiji.

LAHORE 24. Malaria se v Punjabu čim dalje bolj razširja in zahteva številna človeška življenja. Najhuje razsaja epidemija v Amritsaru, tamkaj ure na dan po sto ljudi. Trgovina zastaja. Faktorije nimajo delavcev. Bazarji so zaprti, ulice zapuščene.

Šah umaknil proglas.

TEHERAN 24. (Reuterjev biro) Šah je umaknil svoj proglas, v katerem je hotel izjaviti, da ne skliče parlamenta. Sodi se, da je to storil na opomine Anglije in Rusije.

CARIGRAD 24. Tukajšnji perzijski odposlanec je v listu „Turquie“ priobčil apel, naslovljen na šaha, v katerem prosí, naj šah v svojem in v interesu domovine izda splošno amnestijo in obnovi ustavo.

PODLISTEK.

Prva ljubezen.

Povest Ivana Sjergjejeviča Turgjenjeva.

Iz rusčine prevzel dr. G. G.

Znašel sem se v mali in ne posebno čedni sobi s siromašnim pohištvo, kakor da bi bilo v naglici postavljeno. Pri oknu, v naslonjaču z odlomljenim ročajem, je sedela ženska, kakih 50 let, brez vsakega nakita na glavi in ne lepa, v zeleni stari obleki in z vratno ruto iz velblodje tkanine okrog vratu. Nje mali črni očesi sta se kar zabodli va-me.

Pristopil sem k njej in se priklonil.

— Imam-li čast govoriti s kneginjo Zasjejki?

— Jaz sem kneginja Zasjejka; a vi sin gospoda V.?

— Da. Prišel sem k vam z naročilom od strani matere.

— Izvolite sesti. Bonifacij, kje so moji ključji, jih nisi-li videl? Priobčil sem gospej Zasjejki odgovor svoje matere na njeno pismo. Poslušala me je do konca, trkaje z debelimi rudečimi prsti po okenskem okvirju in ko sem končal, je še enkrat uprla oči va-me.

— Izborno; gotovo pridem, je spregovorila na zadnje, a kako ste še mladi! Koliko let vam je, ako smem vprašati?

Švedska kraljeva dvojica v Parizu.

PARIZ 24. Švedski kralj je danes dopoldne obiskal bivšega predsednika republike Loubeta. Nato je švedska kraljeva dvojica vsprejela tukajšnjo švedsko kolonijo. Minister za unanje stvari Pichon je priredil na čast kralju in kraljici obed, na katerem so bili predsednik Fallieres in ministri.

Iz Maroka.

CASABLANKA 24. Abdul Azis je danes zjutraj v spremstvu francoskega konzula odpotoval v Tanger.

Vrtinec.

NEW JORK 24. Brzojavka iz Little-rocka poroča, da sta včeraj dva vrtinca hudo poškodovala več mest v severozapadnem Arkansasu. — 30 oseb je mrtvih, mnogo pa ranjenih.

Nemški državni zbor.

BEROLIN 24. Zbornica je razpravljala interpelacijo o rudoški nesreči v Hammu. Državni tajnik pl. Bethmann-Hollweg je izjavil, da takoj odgovori na interpelacijo.

Nemiri na Kitajskem.

NEW JORK 24. Glasom nekega poročila iz Pekinga, je prišlo v Nankingu do populničnih bojov. Del tamošnjih inozemcev je zbežal na neko angleško topničarko. V Nankingu je priplula tudi neka nemška topničarka.

Berolin 24. „Reichsanzeiger“ poroča, da je avstro-ogrskemu polkovniku baronu Schönberger, poveljniku huzarskega polka Viljem II. podeljen red rudečega orla II. razreda.

Lahore 24. Policijski uradniki domorodci so umorili okrajnega policijskega načelnika. —

Ogrski državni zbor.

BUDIMPEŠTA 24. Zakon proti ponarejanju vina je bil vsprejet v tretjem čitanju, nato je zbornica nadaljevala generalno debato o proračunu.

Posl. Kuszka (stranka neodvisnosti) je govoril proračunu v prilog. — Del. Avgust Harambašić se je pritoževal, da se na Hrvatskem krši pogodba. — Posl. Jurij Nagy (neodvisna levica) je proračun odklonil. Rekel je, da narašča nezadovoljnost v deželi, omenil stvari o jubilejnem križu, pri čemer ga je predsednik ob živahni pohvali zbornice opominjal, naj ne vleče v debato osebe vladarjeve. Govornik je izjavil, da je postopanje ministerskega predsednika protustavno. Konečno je govornik kritikoval predlogo o volilni reformi.

Predsednik je zatem prekinil sejo za pet minut. Ko je bila seja zopet odprta, je predsednik poročal, da so posl. Hoitsy in tovariši vnovič uložili predlog, podpisano od 150 poslancev, naj se o proračunski debati razpravlja najmanj pet dni. Predsednik je konstatiral, da je predlog podpisalo nad 150 poslancev. Po poslovniku se bo o predlogu glasovalo v začetku prihodnje seje. Govoril je potem še del. Peter Magdić proti proračunu, nakar je bila razprava odgodjena na jutri in seja zaključena.

— Šestnajst let, sem odgovoril, nehoté obtičavši z glasom. Kneginja je pogegnala iz žepa neke popisane zamazane papirje, privzdignila jih do samega nosa ter jih jela prebirati.

— Lepa leta, je spregovorila iznenada, prevračaje in premikaje se na stolu. — A vi, prosim, ne delajte nikakih ceremonij. Pri meni je vse priprosto.

— Preveč priprosto, sem si mislil, z nekim gnusom preletaje z očmi vso njeno nesposodno postavu.

V tem trenutku so se naglo odprla druga vrata vsprejemnice, in na pragu se je pojavila deklica, ki sem jo videl prejšnji večer v vrtu. Vzdignila je roko in po obrazu ji je šinil posmeh.

Evo vam mojo hčer, je spregovorila kneginja, kazaje na njo s komolcem. — Zinóčka, sin našega sosa, gospoda V. Kako vam je ime, dovolite, da vas povprašam?

— Vladimír, sem odgovoril, vстал in šepetal razburjen.

— A po očetu?

— Pjetróvič.

— Da! poznala sem policijskega mojstra, ki se je tudi zval Vladimír Pjetróvič. Bonifacij! ne išči ključev! Imam jih v žepu.

Mlada deklica me je še dalje pogledavala s prejšnjim posmehom, na lahko pomežikavala in sklonila glavo nekoliko

DOGODKI NA BALKANU.

BOSNA.

Radikalni Čehi proti aneksiji.

Iz Prage poročajo, da so češki radikalni poslanci sklenili, da bodo glasovali v parlamentu proti aneksiji Bosne in Hercegovine in stopijo v opozicijo proti Bienerthovem kabinetu.

SRBIJA.

Beligrad 24. „Politika“ pravi, da je odstop Velimirovičevega kabineta neizogiben. V političnih krogih menijo, da pride do ministerske krize še-e po povratku ministra za unanje stvari Milovanovića.

Carigrad 24. „Jeni Gazeta“ poroča, da je Srbija kupila 20.000 Manserjevih pušk in 30 milijonov patron. Vso to municijo prepeljajo preko Soluna, ako dovoli porta.

Beligrad 24. Na merodajnem mestu označajo vest nekega srbskega lista, da je kralj Peter obolel za unetjem obisti za neresnično. Nastopno avdienco novega italijanskega odposlanca Barelo, ki je bila določena za nedeljo, se je moralo odložiti, ker ga kralj ni mogel vsprejeti radi reumatičnih bolečin.

Prepoved izvažanja konj v Srbijo.

Z Dunaja poročajo: Iz dobroobveščenih političnih krogov se čuje, da izide v kratkem uradna odredba o prepovedi izvažanja konj v Srbijo.

TURČIJA.

Carigrad 24. Turški listi poročajo, da so že končale strelne vaje v dardanelških utrdbah, ki so se v zadnjem času vršile noč in dan in so pokazale velik vspeh.

Carigrad 24. Poslanek markiz Pallavicini je bil včeraj pri velikem vezirju in pri ministru za unanje stvari in je vnovič protestiral radi bojkotnega gibanja.

ČRNAGORA.

Turški častniki na Cetinjah.

„Voss. Zeitung“ poroča iz Kotora, da je deputacija turških častnikov skaderske posadke posetila Cetinje. Knez Nikola je častnikom na čast priredil banket. Bilo je tudi več napitnic na turško armado.

Turško-bolgarska pogajanja.

Iz Carigrada javljajo, da je nada, da pride med Turčijo in Bolgarijo do sporazuma. Bolgarski delegat Liapčev je rekel: „Mi smo skoraj na zvršetku“.

Turčija hoče gospodarskih koncesij.

Carigrad 23. List mladoturškega odbora „Šaraj Umet“ se bavi z izjavami, ki jih je baron Aehrenthal podal deputaciji avstrijskih industrijalcev, in pravi, da baron Aehrenthal dobro ve, da je treba položiti orožje pred sklepom miru. Porta ni nikdar mislila odkloniti pogajanj radi sporazuma z Avstro-ogrsko. Omenjeni list meni, da prva točka sporazuma je v tem, da se da Turčiji obširne gospodarske in finančne koncesije, kar je baron Aehrenthal v svoji izjavi omenil. Turčija jemlje zadovoljstvom na znanje, da hoče avstro-ogrška politika kreniti pravičnim potom in da dunajsko ministerstvo za unanje stvari spozna, v čem so prav interesi

na stran. — Jaz sem že videla mosjé Valdjemára, je začela. (Srebrni zvok njegovega glasu me je preletel z nekakim sladkim mrazom). — Mi dovolite, da vas tako nazivljam?

— Izvolite, sem zajecjal.

— Kje pa? je vprašala kneginja.

Kneginja ni odgovorila svoji materi.

— Imate-li sedaj kaka opravila? je spregovorila, ne da bi me izpustila iz oči.

— Nikakor ne.

— Mi hočete-li pomagati odmotavati volno? Pridite sem, k meni!

Pokimala mi je z glavo in šla ven iz vsprejemnice.

Sledil sem jej.

V sobi, v katero sva vstopila, je bilo pohištvo malo boljše in postavljeno z boljšim ukusom. — Sicer pa nisem mogel v tem trenutku skoraj ničesar opazovati; gibal sem se kakor v sanjah in čutil po vsem životu nekak prijeten občutek, napet do gluposti.

Kneginja je sela, segla po štrni rudeče volne, pokazala mi stol nasproti sebi, skrbno razvezala štrno in položila meni na roki. Vse to je delala molče, z neko zabavno počasnostjo in z istotako svetlim in lokavim smehljajem na komaj odprtih ustnicah. Začela je motati volno na prignit karton in na enkrat je vrgla name tako jasen in hiter pogled, da sem nehoté povsesil oči. Kadarkoli sta si njeni večinoma

avstro-ogrške monarhije v orientu ter prične takoj pogajanja za sporazum v okvirju, začetnem od Turčije.

Boj Ogrske za gospodarsko neodvisnost od Avstrije.

I.

Po nesrečnem izidu Košutove revolucije 1848—1849 je postala Ogrska ravno taka provinca habsburške monarhije, kakor je n. pr. Češka, Kranjska itd. To pa ogrskim magnatom ni bilo po volji, tem manje, ker cesarski uradniki niso imeli drugega važnega posla, nego germanizirati vse, kar ni bilo nemško.

Leta 1866 je prišla habsburška monarhija v hudo zadrego. Njen poveljniki Benedek je bil pri Kraljevem gradu popolnoma poražen po nemški vojski. To nearečo so uporabili ogrski magnatje, da so znova pritiskali na dunajski dvor, in prebrisano dveh ogrskih državnikov, Deaku in Andrassy-ju, se je zahvaliti, da smo dobili leta 1867 takozvano avstro-ogrsko pogodbo, po kateri ste obe državni polovici sicer popolnoma samosvoji državi, a skupno tvorita eno monarhijo.

Politično razmotrivanje te nagodbe ne spada v okvir našega spisa. Pečati se nam je samo z njegovo gospodarako stranjo.

Člen XII. z nagodbe 1867 pravi v svojem § 58: „Skupnost komercijelnih stvari ne sledi po pragmatični sankciji. Kajti v smislu slednje so dežele ogrske krone pravno ločene od drugih dežel vladarja. Zato storé lahko katerekoli ukrepe po svoji lastni odgovorni vladi in zakonodaji; svoje komercijelne zadeve uravnajo lahko s posebno carinsko mejo.“

Nobenega dvoma ni, da je imela leta 1867 Ogrska sama največji interes, da bi ne bilo take carinske meje med obema državama polovicama, ki bi Ogrski samo neizmerno škodovala. Zato se je njeni parlament požuril, da je vsprejel v § 59 istega osnovnega zakonika točko, po kateri je Ogrska „pripravljena“ sklepati od časa do časa z Avstrijo carinsko in trgovinsko zvezo.

Na tej podlagi so bile uravnane medsebojne gospodarske stvari med obema državama polovicama za vsakih deset let. Najprej leta 1868, potem 1878 in 1888. Leta 1898 pa ni bila ta carinska in trgovinska unija nič več obnovljena.

To priložilo je uporabila ogrska zbornica, da izjavi v zakonskem členu XXX. iz leta 1899, oziraje se na zgorej omenjeni § 58 osnovnega zakonika iz leta 1867, da je postala Ogrska sedaj samosvoja carinsko ozemelje. Obenem pa tudi, da velja obstoječe medsebojno razmerje neizpremenjeno do dne 31. decembra 1907 na podlagi reciprocitete. Znano je, da so nastale zbog tega velike medsebojne homatije, ki so zahtevale mnogo žrtev. Ena takih je bil tržaški namestnik, princ Hohenlohe.

Po dolgem pogajanju in večnih krizah se je naposled posrečilo skleniti novo nagodbo iz dne 8. oktobra 1907.

Ali ta nagodba se razlikuje od vseh prejšnjih v zvezi važni in načelni točki.

Avstrija in Ogrska ne tvorite nič več carinske in trgovinske unije, ampak dvoje

na pol mezeči očesi odpirali v vsej svoji velikosti, se je njen obraz popolnoma spreminjal, kakor da bi se po njem razlivala svetloba.

— Kaj ste mislili o meni včeraj, mosjé Valdjemár? je vprašala po malem presledku. — Vi ste me gotovo obsojali? — Jaz... kneginja... jaz nisem mislil ničesar... kako morem... odgovarjal sem zmeden. — Poslušajte, je odvrnila — vi me še ne poznate; jaz sem zelo čudna, hočem, da bi mi vselej govorili resnico. Vam je, slišala sem, šestnajst let, a meni edenindvajset let! Vidite, jaz sem mnogo starejša od vas, radi tega mi morate govoriti vedno resnico... in v bogati me, je dostavila. — Poglejte me; zakaj me ne pogledate?

Zmešal sem se še bolj; vendar sem pogledal kvišku proti nji. Nasmehnila se je, ali ne s prejšnjim, ampak z drugim, dobrohotnim smehljajem. — Poglejte me, je spregovorila prijazno s tišim glasom, meni to ni neprijetno. Vaš obraz mi ugaja; slutim, da postaneva prijateljca. A jaz vam-li ugajam? je dostavila šegavo.

— Kneginja... sem hotel začeti...

— V prvo, nazivajte me Zjinajido Aljeksandrovo, a v drugo — kako navado imajo pač otroci (popravila se je) — mladi ljudje — da ne govorijo naravnost tega, kar čutijo. To se dobro pristoja odraslim. Zares, vam-li ugajam?

(Dalje.)

popolnoma samostojnih ozemelj, ki sta obdani samo na zunaj s skupno carinsko mejo. Po novi pogodbi 1907 ne obstoji med obema polovicami nobena carinska in trgovinska zveza, ampak uravnala sta si svoje gospodarske razmerje po navadni trgovinski pogodbi, kakor dvoje popolnoma neodvisnih in tujih držav, recimo: Turčija in Anglija, Francija in Rusija itd.

Ta pogodba je sklenjena in velja do 31. decembra leta 1917. Sestavljena je tako, da ne obsega nobene točke, ki bi mogla Ogrski otokčiti ali celo preprečiti, da se proglasi popolnoma samostojnim carinskim ozemljem. Z drugimi besedami: leta 1917 zaprè lahko Ogrska svojo mejo proti Avstriji z ravno tako carinsko mejo, kakor obstoji danes n. pr. med Avstrijo in Italijo.

Do danes pa je položaj še vedno tak, da je Ogrska navezana na avstrijske izdelke. Kajti le iz Avstrije jih dobiva za tako nizko ceno; iz enostavnega razloga, ker ni treba plačati za nje nobene carine. Avstrija kakor industrijska država preplavlja agrarno Ogrsko s svojimi produkti. Le-teh je importirala Ogrska v minulemu letu za celih 900 milijonov kron. Ta velika denarna svota je romala iz ogrskih žepov v avstrijske. V zadnjih desetletjih je šlo tako mnogo milijard preko meje.

Prezreti ne smemo pri tem, da ima tudi Ogrska mnogo blaga, ki je eksportira, pa to je le agrarnega značaja ali v obliki surovin. Ogrska izvaž v Avstrijo ogromno žita, moke in živine. V Rusijo in na Balkan tega ne more storiti: slednje dežele imajo same teh produktov odveč. Njen naravni kupec je torej sosednja Avstrija.

Primeru uvoza in izvoza kake dežele imenujemo trgovinsko bilanco. Dekler eksportira kaka dežela več nego iznaša njen import, toliko časa prihaja v deželo več denarja, nego ga gre iz nje in potem pravimo, da je njena trgovinska bilanca aktivna. Tako je bilo z Ogrsko leta 1905. Izvoz je presegal uvoz. Ali s tem letom je postala Ogrska bilanca pasivna.

To je dalo ogrskim krogom dvakrat misliti. K prepričanju, da je dežela, ki je gospodarki odvisna od druge, tudi politično odvisna od nje, se je pridružil torej še važen in zgolj gospodarski moment.

Boji na Dunaju radi vprašanja italijanskega vseučilišča.

Radi dogodkov na Dunaju se je vnel živahen novinarski boj ob vprašanju: kdo je kriv, oziroma: ko je začel?! Na nemški in na italijanski strani se vali krivda na nasprotno stran. V ta preprič se nečemo spuščati.

Izpregovoriti pa moramo odkrito in odločno besedo, kakor smo že morali ob danih aličnih prilikah. „Piccolu“ brzojavljajo namreč z Dunaja, da pripravljajo češki dijaki listo pričevancev Italijanom v prilogi in tudi drugi slovanski dijaki da so pripravljeno isto stori.

Mi umejemo Čeha. Umejemo njihovo ogorčenje proti Nemcem, ker vemo, kako brutalno, kako divje se ti poslednji bore proti njim. Ali v imenu slovanske vzajemnosti, v imenu našega skupnega interesa moramo danes Čeha in vse Slovane glasno in nujno avariti, naj se v borbi za italijansko vseučilišče nikakor ne eksponirajo.

Vedo naj, da ta naš poziv izhaja iz povsem enakih razlogov, radi katerih so oni ogorčeni na Nemce. Kar so njim Nemci, tisto so nam Italijani.

Kjer imajo ti moč v rokah, ne postopajo se Slovani nič bolje, nego Nemci s Čehi. Iste krivice, ista nasilja, ki jih morajo trpeti Slovani na severu od nemške strani, jih trpijo Slovani na jugu od italijanske strani! Predno se kateri Slovan kakor si bodi eksponira za italijanski vseučilišni postulat, naj pomisli, da se moramo mi boriti še-le za ljudske šole in da so Italijani tisti, ki nam jih brezsrčno in brutalno odrekajo.

Dispozicije med Italijani nasproti Jugoslovanom so povsem jednake dispozicijam med Nemci proti Čehom! Da je temu res tako, je dokazal predsednični večer. V isti hip, ko so se slovanski dijaki na Dunaju — glasom „Piccolovega“ poročila — v svoji plemenitosti mišljenja in v svojem idealizmu začeli zavzemati za Italijane, so se italijanski demonstranti v Trstu zbirali pred našo bomo slovensko ljudsko šolo in kričali: „Fora, abasso i čevci!“

Dekler so Italijani taki, da celo v momentu, ko jim nemške pesti razbijajo glave, ne morejo brzdati svojega sovraštva do — Slovanov, dotlej je vsako zavzemanje za Italijane od slovanske strani — čujta mlada gospoda! — naravnost izdajstvo na ubogem slovanskem trpinu na jugu monarhije.

Nismo morda principeljni nasprotniki sporazumljenju z Italijani. Narobe: mi si želimo takega sporazumljenja, ker predobro vemo in vidimo, kaj nam obojnimi grozi od severa dol. Mi smo že opetovano s toplo besedo pozivali Italijane na sporazumljenje. Ali vse zastoj. Italijani ostajajo — Italijani v zlic vsem razbitim glavam in žaljenem po nemških mestih. Zato je za nas eksitenčno vprašanje, da ne nudimo Italijanom nobene pomoči, dokler ne pride do sporazumljenja z nami. Pogoje za tako sporazumljenje pa morajo ustvariti Italijani s korenito revizijo

vsenga svojega postopanja nasproti nam. Tu doma se morajo z nami pogoditi, potem bo tudi korporacija na Dunaju naravna posledica za vse opravičene postulate Italijanov, katerim privoščamo vse dobro, kakor sami sebi!

Dotlej pa mora biti naša fronta obrnjena proti Nemcem in — Italijanom.

DUNAJ 24. Rektor tehniške visoke šole je dal nabiti razglas, da ostane tehnika v znamenje žalosti radi večerašnjih dogodkov na dunajskem vseučilišču za sedaj zaprta.

DUNAJ 24. V nekem komunikuju protestirajo italijanski poslanci proti opisovanju večerašnjih žalostnih dogodkov in izjavljajo, da se ne more pred zaključkom kazenskega postopanja izreči sodbe, da bi bili sami italijanski dijaki streljali in ne bi bili storili tega v najskrajnejem silobranu.

Poslanci zahtevajo, da se proti napadalcu postopa z vso strogostjo.

DUNAJ 24. Uradni opis večerašnjih dogodkov na vseučilišču se glasi: Dae 23. novembra 1908 ob 9. uri predpoludne je prišlo v vseučiliščno avlo ter se poleg rektorovskih stopnic razvrstilo okrog 180 do 200 italijanskih dijakov, ki so v zadnjem času ponovno dajali svoji nevolji duška v pouličnih demonstracijah, ker se niso izpolnile njih zahteve glede ustanovitve italijanskega vseučilišča. Kmalu potem so se zbrali v avli tudi nemško-koscijonalni dijaki. Okolu 10. ure so italijanski dijaki pričeli vsklikati: Zivelo italijansko vseučilišče! in so zapeli italijansko himno. Nemško-nacionalni dijaki so na te demonstracije odgovorili s fej-klic in so zapeli „Die Wacht am Rhein“. Vele silne ogorčenosti na eni in drugi strani je prišlo končno do hudega pretepa.

Med pretepom se je proti navaljujočim nemško-nacionalcem streljalo z revolverji. Policijski uradniki, ki so bili v službi pred vseučiliščem, niso vedeli, kaj se pravzaprav godi v avli. V začetku ni bilo nikakega povoda, da prestopijo vseučilišni prag, ker spada vzdrževanje reda na akademskih tleh v prvi vrsti akademski oblasti.

Ko so pa policijski organi pred vseučiliščem začeli strelati, so takoj z golimi sabljami hiteli proti vratom, da bi prišli v vseučilišče. Vendar se niso mogli preriti skozi guče dijakov, ki so drli iz vseučilišča, posebno ker so bila srednja vrata zaprta in odprta le dvoje stranska vrata. Avla je bila v nekoliko trenutkih izpraznjena in sedaj je morala straža skrbeti, da prepreči nadaljni pretep na rampi in na ulici in da brani pred napadi nasprotnikov one italijanske dijakke, ki so jih označali kakor udeležitelje izgrediv.

V resnici je policija preprečila na ulici vsak izgrediv in ni bil izven vseučilišča tepen noben italijanski dijak.

Policija je italijanske dijakke, ki so jih ovadili, da so v avli rabili orožje, takoj izročila kompetentni oblasti.

Pri pretepu v avli je bilo ranjenih več dijakov. Dosljej se je doznalo za 33 ranjenec in sicer so bili zadeti od strelcev: Eugenio Fonda, stud. techn. na levi kosti temnici, Maurizio Mandel stud. med. na levi roki, Emilio Muley, stud. phil. na desnem sencu, Fr. Förster, slušatelj visoke šole za poljedelstvo, na pratih leve roke, Herman Ziegler, slušatelj na veter. visoki šoli na levi roki, Aloiz Bosch, stud. med. v spodnjem telesu. Zadnja poškodba je lahka, drugih se ne more sedaj še določiti stopinje.

Skupno je bilo sretiranih 27 dijakov, od teh se jih pet oradi c. kr. državnemu pravdnistvu ter ob enem izroči c. kr. deželnemu sodišču za kazenske stvari radi očitnega suma, da so zakrivali zločin težke telesne poškodbe, in ti so: Renato Derdich, stud. techn., rojen l. 1886 v Trstu, Marino Coovich, stud. phil. rojeo l. 1882 v Spljetu, Attilio Sabbaz, stud. techn., rojen l. 1887 v Rovinju, Maurizio Mandel, stud. med., rojen l. 1888 v Koturu, Anton Rosoquo, slušatelj visoke šole za poljedelstvo, rojen l. 1884 v Kainu v Dalmaciji. Priče obdolžujejo prve tri, da so streljali z revolverji. Zadnjega sumatičjo, da je pri pretepu rabil železno palico.

Hrvatska.

V budimpeštanskih krogih se govori, da je ministerki predsednik dr. Wekerle poročal cesarju tudi o položaju na Hrvatskem. Čuje se, da je predložil, da se sklene z d. r. Frankom kompromis in da se, ker Frank podpira Raucha, Frankovcem pomore pri volitvah, da pridejo do večine in da potem ta stranka prevzame vlado.

Suspendirani občinski uradniki.

Reškemu „Novemu Listu“ poročajo, da je bilo v nekaterih krajih v Slavoniji suspendirano več občinskih uradnikov, ker niso glasovali za kandidatne ustave, oziroma čiste Starčevićeve stranke.

Rusija.

Iz Petrograda poročajo: Na seji komisije državne dume za deželno brambo je zastopnik vojne mornarice priznal, da nove oklopnjače ne bodo stale po 21, marveč po 30 milijonov rubljev, ker se ladije oborože z 12 colnimi in ne 10 colnimi topovi. Vrhu tega so delavci v Rusiji mnogo dražji, nego v inozemstvu. Gradbeni načrti novih oklopnjač niso še potrjeni. Zastopnik vojne mornarice je obljubil, da se po odobritvi načrtov ničesar več ne spremeni.

Dnevne vesti.

Polom v socijalno-demokratski stranki.

Pred seboj na mizi imamo socijalistično glasilo „Il Lavoratore“, ki prinaša poročilo o usodnem strankinem shodu predvečerašnjim zvečer, ki je prinesel tiste gravi comunicazione. Zajemamo torej iz prvega in čistega vira.

Na obrazu vseh je bilo — tako pravi „Lavoratore“ — čitati skrb radi tega, kar so imeli slišati in kar ni bilo nikaka tajna več.

Prvi je dobil besedo drž. posl. Pittoni, ki je izjavil uvodoma, da treba govoriti čisto resnico o položaju, v katerem se nahaja stranka. O vzkolkih ni hotel govoriti (ali tudi ti niso več tajna. Op. ur. „Edinosti“). Najhujše sporočilo je, da tekem meseca decembra se bo moralo izdavanje „Lavoratora“ ustaviti. Sredstev je zmanjkalo in zadnji apel ni našel na pričakovani entuzijazem. Sedaj se niti ne gre več samo za finančno vprašanje, marveč tudi za razpust uredništva. Sodrugi, ki so doslej nosili vso odgovornost, finančno in moralno, ne morejo prevzeti nove odgovornosti. Oni čutijo, da ne bi mogli nositi teže momenta, ko je vsa stranka v razsulu, vsled česar je nemožna vsaka akcija večega pomena. Politična stranka, ki prestaja že osemnajst mesecev notranje boje, je v popolni desorganizaciji. Mnogi sodrugi so izgubili zaupanje, mnogi so se udali apatiji in brezbriznosti, nekateri se razgrevajo dalje v osebnih borbah. Proletariat, ki mu je bila socijalno-demokratska stranka predstraža, se vidi zapuščena in je izgubil zaupanje. In vse to par mesecev pred dogodkom velike važnosti, kakoršen bodo prihodnje volitve v Trstu, na katerih bo prvikat sodeloval delavski sloj. Kdo bi mogel prevzeti odgovornost, pasivno gledajoč nevarnost, da bi se stranka v očigled volitvah nahajala v takim stanju? Mi ne!! Je zaklical govornik. Zato izjavlja odkrito, da so ponesrečili vsi poskusi, da bi se rešili list in izpostavili v stranki normalni odnošaji. Zato je nemožno dalje delovati.

Potem je Pittoni prijavil, da je odstopil od vodstva lista in izstopil iz eksekutivne stranke. Poleg tega smatra za svojo dolžnost, da stavi stranki na razpolaganje tudi avoj državnozborski mandat, a katerim more stranka vsaki hip razpolagati, dočim je njegova definitivna odločitev odvisna od vpeha, ki ga bo imel poskus, ki ga hoče nasvetovati.

Na to je govornik predlagal resolucijo, naj se izvoli komisija 15 členov, ki se jej poveri vodstvo stranke in ki naj s povspeševano energijo napravi red v stranki in uredi nje politično-volitno organizacijo. Pridobi naj stranki zopet zaupanje, jasnost in disciplino, da bo mogel vsaki sodrug sodelovati za skupno stvar, ne da bi osebna vprašanja paralizovala in ovirala delovanje stranke. Komisija naj pripravi vse, da se bo mogel v mesecu februarju vršiti deželni shod.

Na to je predlagal petnajstoročje, ki naj bo sestavljala vodstvo stranke.

Posl. Pittoni je še izjavil, da v slučaju, da bi posamični sodrugi otrževali in ovirali to težko delo, bi se tako postopanje moralo smatrati kakor napoved vojne stranki.

O teh izjavah Pittonija se je vnela daljša debata, ki so se je udeležili razni govorniki. Iz te debata je posneti nastopna važneje momente:

Sodrug Fain je izjavil, da vspricho sedanjih razmer odlaga mandat v političnem odboru.

Sodrug Stenico je izjavil, da ne more pritrđiti vsej listi. Ne zaupa tem osebam, ker jih ne smatra sposobnimi za vodstvo stvari stranke.

Sodrug Orn je menil, da bo imel nasvetovani poskus nasproten vspeh. Najboljše zdravilo bi bil čas. Nepolitično je bilo, da se je sklical ta shod, ki je k starim nesoglasjem prinesel še novih. Uverjen je, da so bo imelo od tega 25 odstotkov dobička in 75 odstotkov izgube. Le čas bi bil mogel ozdraviti bolezen. Zato predlaga, naj se ne vsprejme demisijska političnega odbora. Izvoli naj se komisija za pomirjenje, a deželni shod naj se vrši še v tem letu.

Sodrug Condorichi je izrekel popolno zaupanje Pittonija in političnem odboru.

Sodr. Cerniutz je izjavil, da je politični odbor deloval vestno, ali imel je podedovani greh, da je bil eksponent boja, ki je napravil led okolo njega.

Državni poslanec Oliva je rekel, da bo sledil izgledu Pittonija. Je skupin delavcev, ki so site osebnih bojev. Tem treba narediti konec.

Sodrug Borri je želel manje ambicij in več odkritosrčnosti v stranki. (Splošen buren aplavz).

Pittoni je vstrajal pri svojih predlogih. Volitve delegatov za kongres naj se ne nadaljujejo, kajti ravno priprave za kongres so pokazale vso globoko desorganizacijo in nezaupanje v stranki. Tudi on veruje v blagodejen vpliv časa, toda „mi ne moremo fatalistično čakati, da nas on reši“.

Predlogi Pittonijeji so bili vsprejeti z veliko večino. V zaključek so zapeli socijalistično himno in so vsklikali: „Zivelo mednarodni socijalizem!“

To smo posneli * po „Lavoratoru“. Torej bo avtentično. Državnemu poslancu Pittoniju moramo napraviti poklon. Imponujeta nam

odločnost in iskrenost, s katero je govoril sodrugom — resnico. Kako velik, vzvišen je v primeru s slovanskimi sodrugi, ki so v nedeljo skušali s praznimi baharijami prikrivati resnico.

No, sodrug dr. Tuma?! Zdi se, da ste podobni dvorni gasilnici, ki redno prihaja na pogorišče, ko je že ali pogašeno, ali pa je vse zgorelo!

Prišel je — Mesija! Prejeli smo: Ko sem večeraj čital v „Edinosti“ poročilo o „Javnem ljudskem shodu“, na katerem je novi tržaški — Mesija, ali po domačo rečeno dr. Tuma razkrival svoje demokratično srce mi je prišel na misel sledeči dogodek: Leta 1901 se je vršilo veličastno slavje razvitu zaostave našega pevskega društva „Kolo“. Na to slavnost so prišli, med drugimi tudi gorški bratje. Kakor skrbni predsednik „Glasbenega društva“ je prišel tudi gosp. — pardon: sodrug dr. Tuma že 8 dni pred slavnostjo v Trst, da se prepriča, bo-li prostor, kjer se ima vršiti slavnost — dostojen njega dra Tume in njegovih tedanjih pavcev. Sproveli smo tedanjega gospoda dr. Tuma na vrt, k Sv. Jakobu, kjer se je imela vršiti slavnost. „Kaj na to grobljo, naj jaz privedem našo gospodo?“ — je vskliknil ta „skromni“ mož, demokrat in prijatelj revnega delavstva! Spremljevalca sva imela težak posel, predno sva današnjega sodruga pregovorila, da nama je obljubil privedi gorško gospodo na našo „grobljo“! Obljubila sva, da bo vsa „groblja“, na dan slavnosti pokrita in ves vrt lipo vravnati!

Mi smo se s tedanjim aristokratskim doktorjem le šelili in ko smo povedali drugim o nastopu dra Tume — ni bilo konca smeha in dostopov!

Na dan slavnosti, ki je bila ena največjih, kar smo jih priredili tržaški Slovenci — je gosp. doktorja posetil tudi pisec teh vrstic in ga ironično vprašal: „No, gosp. doktor! Kaj se Vam zdi? Smo-li dovolj dekorirali našo „grobljo“? Vit in vsa okolica sta bila nareč tako natičena, da se ni videlo ni pedi zemlje, a današnji Mesija je rekel: „Vi ste hudiči! Mi imamo res inteligenco, a Vi imate za seboj maso!“

In to je bilo edino pametno rečeno! Iz teh vrstic je torej razvidno dvoje. Prvo, da je bil dr. Tuma pred 7 leti velik aristokrat — kakoršnjih nimamo med našimi tržaškimi doktorji, in drugo, da dr. Tuma ne pozna Trsta in njegovih razmer! Keđor ne pozna razmer, naj se prej uči in šele, ko se je nekaj naučil — naj sodi!

Odlikovanje. — Njega Veličanstvo, kralj Grške, podelil je predstojniku poštnega in brzojavnega ravateljstva za Trst, Primorsko in Kranjsko, c. kr. dvornemu svetniku Hermannu Pattay komturni križec kraljevega reda Spasitelja in c. kr. poštnemu svetniku Nikolaju Dudan častniški križec istega reda.

Iz šolske službe. Provizorični glavni učitelj na učiteljsku v Kopru Fr. Masera je imenovan definitivnim glavnim učiteljem na ženskem učiteljsku v Gorici; suplent na državni gimnaziji v Kranju Fr. Verbic je pa imenovan provizoričnim glavnim učiteljem na učiteljsku v Kopru.

Stoletnica rojstva dr. Janeza vit. Bleiweisla je bila 19. t. m.

Imenovanje. — Sedni pratikant Ernest Peručič v Trstu je imenovan avskultantom.

Generalmajor Eckhardt-Francesconi. Novoinmenovanega poveljnika 55. pešbrigade GM Friderika Eckhardt-Francesconi pl. Tiefenfeld, ki je bival še le nekoliko tednov v našem mestu, je dnešni malo po 1. uri začela kap, da je bil takoj mrtov. Generalmajor Eckhardt je obdeval v hotelu „Volkpich“, in se je po obedu podal v kavarno hotela. Sel je na stranšče in ker ga dolgo časa ni bilo nazaj, so trkali na vrata. Ker pa niso dobili nobenega odgovora, so s silo odprli vrata in našli brigadirja na tleh mrtvega.

Podporno društvo za slovenske visokošolce v Pragi razposlalo je svoje letno poročilo za VII. upravno leto 1907/08. To poročilo je za nas zanimljivo, ker vidimo iz istega, kako malo je, žalibog, pri nas zanimanja za naš akademski naraščaj. Dočim od leta do leta raste število slovenskih akademikov, ki študirajo na praških visokih šolah, zmanjšujejo se prispevki za to potrebno podporno društvo in vsled tega tudi podpore revnim dijakom. Odbor se pritožuje, da je moralo društvo v prošlem letu izhajati ob pribrankih iz prejšnjih let; iz statističnega pregleda pa posnemamo, da je društvo potrošilo za podporno leta 1905/06 Kr. 2988.—, leta 1906/7. Kr. 3339/16 in v prošlem letu pa le Kr. 2810/14.

Kako malo je zanimanja tukaj pri nas v Trstu za to društvo in to vkljub dejstvu, da je procesionje število slovenskih dijakov iz Trsta in sploh s Primorskega vpisanih na praških visokih šolah, dokazuje najbolj imenitki udov, v katerem se nahaja mej ustanovniki le edea Tržačan, mej podporniki pa razun „Tržaške posojilnice in hranilnice“ le 3.

Res je sicer, da so Tržačani preobloženi z naročnimi davki, vendar se mej premožnejšimi sloji gotovo nahaja še precej veliko narodnjakov, ki lahko plačajo v tako plemenito svrho udnino 6 K na leto.

Ako hočemo svojemu narodu zasigurati boljše bodočnost, moramo skrbeti, da si pridobimo tudi dovoljno število akademično izobraženih ljudi. Odbor apelira v svojem poro-

šilu na slovensko javnost, naj v prihodnjem letu podpira društvo v večji meri. Temu pozivu pridružujemo se tudi mi.

Volitev predstojništva delavske zavarovalnice proti nezdramo za Primorsko, Kranjsko in Dalmacijo v Trstu. — Predstojništvo te zavarovalnice je še zmiraj v pretežno italijanskih rokah.

Kriva temu je, poleg neprimernih pravil, naša slovanska neorganizovanost.

Volitev se vrši vsako drugo leto; vsaki-krat volijo tri od šestih kategorij, v katere so razdeljeni zavarovani obrati. — Vsaka kategorija voli po jednega zastopnika podjetnikov in jednega zastopnika delavcev, ter obema po jednega namestnika.

Letos volijo te-le kategoriji: 1. železnice, podjetništva za prevažanje in skladišč blaga, natorovništva; 2. rudarstvo in plavzarstvo, kovinarstvo, stroji, orodje itd.; 6. papir, usnje, lesne snovi in rezljanje, kmetijski in gozdarski obrati, mlini.

Volitev bo dne 16. decembra t. l.
Za to volitev se je izmed tržških Slovanov sestavil poseben akcijski odbor, kateremu načeluje g. dr. Edvard Slavik, advokat v Trstu.

Glasovnice so vse razposlane vsem podjetnikom (delodajalcem) za njih in za delavce. Kdor še ni prejel glasovnice, naj se takoj oglasi na naslov g. dr. Edvarda Slavika.

Kdor je prejel glasovnice, naj jih pravilno podpiše, oziroma da pravilno podpisati od delavcev: delavska glasovnica mora nositi podpis poverjenika delavcev in podpis samega podjetnika.

Glasovnice, pravilno podpisane, je poslati takoj na naslov g. dr. Edvarda Slavika, advokata v Trstu, ulica Galatti 18.

Nova kavarna „Minerva“, ki jo je odprl poznani naš rodoljub Kranjc v ul. Acquedotto št. 22, v hiši „Trgovsko-obrtno združenje“, ni baš velika, a je elegantna. Vse je vrejeno po najnovejših modernih predpisih.

Zraven glavnega lokala je gostom na razpolago tudi elegantna svetla mala takozvana igralna soba.

Ta kavarna je dobrodošla onim mnogim našincem, ki so do sedaj obiskovali druge kavarne onega okoliša. Priporočamo vsem onim našincem, ki so do sedaj zahajali v tuje kavarne, naj raje podpirajo našega človeka.

Z II. „družabnega večera“ „Tržškega Sokola“. Nagovor brata Joško Cveka se je glasil:

Velesenjani navzoči! K prireditvam družabnih večerov vodila je „Sokola“ želja, da vzdrži vsaj v sokolskem krogu družabno življenje in pripomore s tem do bližjega mejsebojnega spoznanja.

Vaša udeležba — cenjeni navzoči — je živa priča vspele naše želje, radi česar se mi v prijetnem zadoščanju zadnje srce in izročam vam v imenu Sokola prisrčno pozdrave in zahvalo.

Zadnje čase — žalibog — ni bilo v našem „Sokolu“ onega življenja, onega žitja in bitja, kakoršno bi v velikem, tudi slovenskem Trstu morale biti. Danes se je temu — ako tudi še ne povsem zadostno — vendar le precej odpomoglo.

Kogar „Soko“ zanima — in to bi moral vsakega zavednega Slovana — pogleda naj katerikoli večer v našo telovadnico in videl bo, da „Sokol“ vrši svojo nalogo. Videl bo tu roj malih otročičev, kako se veselo sučejo, dvigajo in preobračajo; videl bo lepo število naraščaja — Sokolice in Sokolov — kako pridno se vadi v zdavju in duhu koristni telovadbi, a videl bo tudi oddelek naših izvrstnih in discipliniranih telovadcev, ki bi pač vsakemu Sokolskemu društvu delali čast in mu bili v ponos.

In s tem vrši Sokol svojo glavno dolžnost in nalogo, s tem nam vzgaja nevstrašno in značajno mladino, kakoršne neobhodno potrebuje naša domovina.

Se-li naš „Sokol“ povsipe do one višine, ki mu v našem mestu pristoja, to je seveda odvisno od rodoljubja našega občinstva. Ako bo imel „Sokol“ dovolj plačujočih udov, dovolj podpirateljev, ako bodo naši rodoljubi uneli sokolsko idejo, bo vspeval in se razcvetal; ako se — naj si odgovor vstvari vsak sam.

Mnogo, oziroma večina je onih, ki se sicer — ako vidijo na ulici rudečo sokolsko orajco — prav neznanško „na dušujejo“; da bi pa „Sokola“ podpirali, o tega ne! Tako „navdušenje“ je zelo podobno onemu, o katerem je pred kratkim predaval pisatelj Cankar. Za tako hipno „navdušenje“ Sokol prav hvaležno izreka svoj: „Bog poplačaj!“

A Vi cenjeni navzoči, vaša velika vdeležba na nocojšnjem večeru priča, da umejete nalogo, ki je poverjena „Sokolu“; zato pa vam prisrčna hvala! — Hvala vam najbližji naši Hrvatje za lepo udeležbo na nocojšnjem večeru in drugih naših prireditvah. Dovoljujem pa si Vas s tega mesta naprositi, da zanesete z živo besedo mej mnoge sorojake svoje, živeče v našem mestu, sokolsko idejo in jim poveste, da eksistira tu telovadno društvo „Sokol“, ki jih bratski pričakuje vsprejme v svojo arado.

Prisrčna hvala vam, brabri sinovi Libuš, vam bratje Čehi, vam diki Slovanstva in začetnikom sokolske ideje! — Vas videvamo na vseh sokolskih prireditvah v lepem številu, zato ker umejete veliki pomen Sokola. Dalec

ste sicer od svoje rodne češke zemlje, ali bode prepričani, da ste mej nami bratje, da Vas ljubimo, kakor pač brat Sokol brata Sokola ljubiti more.

Slednjič prisrčna hvala vam, predragi mi rojaki za prijazen poset in upam, da tudi v bodoče, ko Vas bo Sokol zval na svoje prireditve, ne boste odrekli svoje vdeležbe, spomnivši se pesnika Gregorčiča, ki pravi:

Kar storil si za-se, to stabo izgine,
Kar storil za narod, ostane vselej;
Donesi le kamen za zgradbo očine,
A rastla naprej na podlagi bo tej!
Pomagaj si stem ji k višavi k lepoti,
In del tvoj ostane v „ostlojja celoti.

V slobodi, enakosti in bratstvu zbirajmo se prijateljski pod sokolsko zastavo! Sokol naj bo za vseh in vsi bodimo za Sokola in potem izgini iz naših vrat črne pege naše kronika — renegati — in sorodnejši bodo sinovi in hčere našega naroda.

V to ime Vas še enkrat prisrčno pozdravljam in kličem sokolski

„Na zdar!“

Tržška mala kronika.

Demonstracije radi dunajskih dogodkov. Včeraj so se vršile demonstracije v večjem stilu; vdeležilo se je istih okoli tisoč ljudi. Vzklicali so na laško univerzov, Trstu, peli Garibaldijevo himno itd. Na trgu S. Francesco so redarji postavili demonstrante. Nastala je mala zmešnjava, tako da so hoteli že redarji, ki so bili napadeni, potegniti orožje.

Aretirano je bilo kakih deset ljudi, med njimi tudi reporter „Piccola“.

Kričelo se je zopet tupatan „fora i ščavi“. Le tako naprej!

Večen samomorilni kandidat. Edvard Ceta, nezaposlen, star 32 let, je star znanec kronistov radi njegovih neštevilnih poskusov samomora. Včeraj je zopet izpil neko zmes raznih kislin. Dr. Monti ga je dal spremiti v bolnišnico.

Norec ušel iz norišnice. V opazovalnico občinske norišnice je bil predčerašnjem sprejet nek Ivan M., star 48 let, iz Boršta, tam stanujoč, ki ga je zoproga spremila v tukajšnje opazovalnico, ker je bil nevaren in hodil po vasi oborožen z nožen ter grozil vsem. Zvečer pa je v trenotku, ko je bil neopazhen, ušel iz norišnice in šel peš nazaj v svojo vas. Soproga je kar okamnela od strahu in dala poklicati Treveza, ki je prišel s tremu strežniki po umobolnika. Ta pa se je zabarikadiral v svoji sobi, nakopil pohištva pred durmu in ni hotel ven. Slednjič pa se je vendar posrečilo g. Trevesu pomiriti ubožca in ga je mirno zvezanega pripeljal nazaj v opazovalnico.

Gluhonema, ki ... kriči! „Piccolo“ in „Lavoratore“ sta včeraj ob enem z nami poročala o onem čavljariju-satiru Franu Bassi, ki je hotel posiliti nesrečno gluhonemko, Josipino Maric, staro 35 let. Povedala pa sta ob enem, da se je žetev rešila ognusnega objema le s tem, da je pričela kričati; „Piccolo“ pravi naravnost „tuliti“.

Gluhonemi, ki kričijo in tulijo! Na, pa se čuditi čudežem?

Razžalil državnega funkcionarja na obravnavi. Elektrotehnik Ivan Fasar, star 18 let, iz Trste, je bil predčerašnjem aretiran med obravnavo pred okrajnim sodiščem, ker je državno-pravnega funkcionarja razžalil z epitomem „Genia“ (druhal). Sprejeli so ga na zapisnik in potem spustili na svobodo.

Smešnica. Odprto. A. Ti greš sedaj v hišo našega župana, katera izmed njegovih deklet se ti najbolje dopada? B. Dakla.

Koledar in vreme. Danes: Katarina muč. Jutri: Konrad škof. Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 10 Cels. Vreme včeraj: lepo.

Vremenska napoved za Primorsko; večinoma jasno; semtertja megleno. Zmerni vetrovi. Temperatura hladna.

Porotno sodišče.

Radi goljufije Včeraj se je nadaljevala ob 9. uri dopoldne razprava proti zakonskim Joža in Marija Ivancich Porotniki so dobili sledeča vprašanja glede krivde: za Joža Ivancich-a glavno vprašanje, glasečo se na goljufio, eventualno vprašanje, ali je obtoženec dokazal da je taliral radi nesrečnih slučajev, drugo

Nova prodajalica **G. Kehiayan**

TRST — Corso šte. 23

Ni potrebno naročati na Dunaju

URE

nikelnate od K 4 naprej

srebrne „ 9 „

zlate „ 26 „

PRSTANI

14 karatni od K 6 naprej

14 „ 1 dijam. „ 10 „

BUDILKE

garantirane od K 3.50 naprej

Vrhu tega bogata izbira zlatih in srebrnih veržic, uhanov, Broches itd.

DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH.

Novo pogrebno podjetje

Pisarna in prodajalna Via Vincenzo Bellini št. 13.

Telefon št. 1402 (poleg cerkve sv. Antona Novega) Telefon št. 1402

Zaloga oprave ulica Massimo D'Azeglio št. 18

Priraja pogrebe od najprostejše do najelegantnejše vrste v odprtih, kakor tudi v s kristalom zaprtih vozovih.

Ima bogato zalogo vseh potrebščin za mrtlice, kakor: kovinaste in lepo okrašene lesene rakve; čevlje, vence iz umetnih cvetlic, kovine, porcelana in perl.

Bogata zaloga: VOŠČENE SVEČE. Gene nizke, da se ni bati konkurence.

Za slučaj potrebe se uljudno priporočajo

HENRIK STIBELJ in drugi.

Čaj tisočeri cvet

izvrstno domače sredstvo, ki ne bi smelo manjkati v nobeni družini. Ta čaj je sestavljen iz mnogih zelišč, korenin in cvetlic ki povzročajo prebavljanje in tek. — Isti uničuje ubadajna in krče v želodcu, napihovanja preobilne kislina itd. — Zavojček z navodilom po eno kruno dobiva se v odlikovani lekarni

PRAXMARER (Ai due Mori)

Trst, Piazza Grande - Mestna palača. - Tel. 377

ANTON JOGAN, mizar

Sprejme vsakovrstna naročila in popraviljanja.

Ima vedno pripravljeno pohištvo za spalne in jedilne sobe ter kuhinje

TRST — ulica Farneto 45.

UMETNI ZOBJE

Plombiranje zobov

Izdiranje zobov brez

vsake bolečine

v zobozdravniškem kabinetu

Dr. J. Čermák in G. Juscher

TRST

ulica della Caserma šte. 13, II. nadst.

Trpežna ženska krila

po ceni! Gladke K 1.50 komad; ertane K 1.70; karirane K 1.90. — Pošiljatve po poštne povzetju. Zavoj 5 kg 7 komadov. Manjša naročila se ne jemljejo v poštev. Prodajalec popust. — Konecije po naročilu. — **Gustav Weissenstein v Bystrém u Poličky.**

.: V prodajalnici jestvin .:

Domenico Moretti

Trst, ul. Giuseppe Gatteri št. 20

vogal ulice Farneto

prodaja se po najzmernejših cenah sladkor, kava, riž, zmesi, mleko, naravno maslo surovo in kuhano, vino, pivo in likerji v buteljkah itd. Specialiteta praskih in S. Danjskih gnjati. Poštne pošiljatve po zmernih cenah.

Cine-Music-Hall-Mondial

Edini v Trstu. Ul. dell' Istria 6, Hrib sv. Jakoba. Edini v Trstu.

Žive in govoreče slike.

Vsako soboto in sredo nov vspered, absolutne novosti.

Od sobote 25. do torika 27. novembra:

Ženska na Japonskem

iz rešnice.

Medaljon, pretres. žaloigra.

IMITATOR

fantazija v barvah.

Cinemusic:

SLAVOSPEV KAMELI .:

komično.

Dirka kopoljiščnikov

nedosegljiva komika

Tržška tovarna za olja, mazilo za vozove, kemiški proizvodi

Kollar & Breitner

Tovarne: Katram, Asphalt, Karton za pokrivanje, lesni Cement, Karbolinej, Naftalina „GROSSOL“ itd. itd.

Grossol

za sedaj priznano kakor najbolje in najtrajnejše mazilo, ki ohranja nove in stare plasti na asfalčnih kartonih, skrilnih ploščah in vsakovrstnem laminatu.

Asfaltirani kartoni, izolatorni kartoni, lesni cement, karbolinej, karbolina kislina, asfalti in drugi proizvodi iz asfalta in katrama, opozlja olja, mast za stroje, mazila za vozove, priznane in najboljše znamke (registrirane) mast za vagone, mast-vaselina za kože, mast za orožje, voščilo za čevlje itd.

Tovarna in pisarna v TRŽIČU (Monfalcone) pri Trstu.

DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH. **Najvspešneje sredstvo proti** DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH

revmatizmu in protinu

je **Teškočina GODINA** prirejena v Trstu **Rafaela Godina**, lekarna „Alla Madonna della Salute“ pri od lekarnarjev: **sv. Jakobu in Josipa Godina**, lekarna „All' Jgea“ Farneto 4

Steklenica stane K 1.40. Iz Trsta se ne odpošilja manje od 4 steklenice proti pošt. povzetju ali proti anticipatni pošiljavi zneska 7 K franko pošt, in zavoja

CARLO GORTAN Zaloga olja - Trst - V. Santa Caterina 13. Prodaja na veliko in na drobno TELEFON 865.

eventuelno vprašanje, ali obtoženc, dasi je poznal pasivnost svojega podjetja, ni ustavil pošiljatev blaga in plačevanja. Pri Mariji Ivancich se je glasilo glavno vprašanje, ali je bila sporazumjena z možem pri izvršenih goljufijah.

Razprava se je završila ob 4. uri popoldne. Jože Ivancich je bil obsojen na 3 mesece ječe, njegova žena je bila oproščena.

Društvene vesti.

Verdelski „Sokol“. Jutri 26. t. m. se vrši IV. redna seja verdelskega Sokola. G. odborniki pridite vsi. Predsedništvo.

Telovadno društvo „Tržaški Sokol“.

Členi „veseličnega odseka“ so opozorjeni, da se zagotovo vdeležijo današnje seje, ki se vrši ob 8 in pol uri zvečer.

Brate pevce se opozarja, da je v četrtak točno ob 7. in pol pevka vaja. — Priti je točno ob določeni uri. Veselični odsek, Nazdar!

Novo društvo. C. kr. namestništvo je vzelo naznanje pravila novega društva: „Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda“ v Čepovanu (pol. okr. Gorica).

Odbor podružnice C. in M. prosi tem potom vse one člene ki niso še poravnali letos svojo udnino, da to store, ker se letos bliža koncu.

Tržaška gledališča:

POLITEAMA ROSSETTL — Nocoj ob 8. se predstavi v tem gledališču za igro „Teresa Raquin“, slavno znana umetnica Giacinta Pezzane.

FENICE. — Danes zvečer ob navadni uri se poaovi opereta „Ali babá“.

Darovi.

Preplačali so na II družabnem večeru „Tržaškega Sokola“ dne 21. t. m. sledeči gg. Josip Gorenjc 3 K 80 stot., Dolenc 1 K 40 st., I. Krehelj 1.40, Josip Cink 1 K. Jedlowski 1 K, Kalin 60 st., Pintar 60 st., Dr. Gustav Gregorin 60 st., prof. Matko Mandić 40 st., Roma 60 st., Antič 60 st., Piano 40 st., Delak 40 st., Steiner 20 st., Gržina 20 st. Vsem darovalcem izreka iskreno zahvalo Veselični odsek „Tržaškega Sokola.“

Za podružnico sv. C in M. pri sv. Jakobu je nabral g. Josip Bizjak v kons. društvu dne 17. t. m. K 6.20 z geslom „Kupujmo pri svojih, podpirajmo svoje!“ Srčna hvala!

V nabiralniku za družbo se je nabralo v isti gostilni 18 K.

Vesti iz Goriške.

Iz Tolmina. Dne 12. t. m. je občinsko starešinstvo zupanje tolminske sklenilo jednoglasno, da se skupno udeleži dne 2. decembra velike maše za jubilejno leto 60 letnega vladanja Njega Veličanstva!

Za to je občina občinskim uradnim potom prosila gospoda prelata Krageljina tukajšnjega dekana, za dovoljenje sedežev na cerkvenih klopek za vse udeležnike starešinstva tolminske občine kakor zastopstva ljudstva.

A gospod prelat je na to odgovoril: „Oni že lahko stojijo!“

Na to se je gospodu prelatu odgovorilo, da bi dovolil sedeže vsaj na stolicah, katere bi se za isti dan prineslo v cerkev.

Toda gospod prelat je ravno tako odgovoril: „Oni že lahko stojijo!“

Ali bi se človek smejal, ali bi se jezil? Pri vseh drugih slovesnik mešah so vai drugi uradniki od gosp. prelata vabljeni in sedeži pripravljani a — starešinstvo nikdar!

Kaj pa ima gospod dekan z starešinstvom?

Saj je vendar starešinstvo prvi faktor kakor zastopstvo občanarjev!

Občinar.

Občina Črniče na Goriškem je imela dne 6. t. m. starešinstveno sejo, v kateri so starešine glasno protestirali zoper nasilje in kruto ravnanje z nedolžnimi žrtvami povodom ljubljanskih demonstracij.

Družbi sv. Cirila in Metodija se je nakazala vsakoletna podpora po 50 K. Za ljubljanske žrtve je bilo odposlanih mestnemu magistratu v Ljubljano 20 K.

Sklenilo se je tudi napraviti vse občinske napise v slovenskem jeziku in naprositi mestni magistrat ljubljanski, naj bi imenovel eno izmed ulic v Ljubljani „Ulica 20. septembra 1908.“

Za veterane iz dobe Radeckega vojske. V prošlavo 60-letnice cesarjevega vladanja razdeli vojaško veteransko društvo za Goriš-

ko-Gradiščansko več podpor potrebnim vojakom, ki so služili pod Radezkym ne glede na to, ali je kdo člen društva ali ne. Da vedstvo sezna imena takih nekdanjih vojakov naj se vsi, ki žele podpore, prijavijo društvenemu predsedništvu pod naslovom: Anton Jacobi, Gorica, Travnik, št. 17. Da so res služili pod Radezkym in da so potrebni podpore, to naj si dajo prosilci potrditi na dotičnem spisu od svojega županstva; drugih prilog ni potreba.

x Zasluzeno odlikovanje. Knezonaškof goriški se je mudil več dni v Rimu, kjer je bil dvakrat sprejet od papeža.

Ob vrnitvi je prinesel šolniku in predsedniku veteranskega društva za Goriško-Gradiščansko Antonu Jacobi križec „Pro ecclesia et Pontifice“, s katerim je sv. Oče odlikoval njegove zasluge za povzdigo nraskega in verskega vedenja tako pri mladini kakor med členi društva vojaških doslužencev. G. Jacobi je sicer po rojstvu Italijan, a nasproti Slovincem pravičen in podpira njih želje, kjer le možno; mej Slovenci goriške okolice je prav dobro poznan, ker dela povsodi izlete s svojo gospo. Sedaj, ko stopi v pokoj, misli kupiti med Slovenci kako posestvo. V nedeljo, 26. t. m. ob 5. uri popoldne bo predaval v dvorani ulica Municipio št. 2 o cesarjevem življenju s posebnim ozirom na več kratko njegovo potovanje po Goriškem.

Vesti s Kranjske.

Ljubljanske nemške šole so dvojne vrste Šulferanekim šolam je blže Berlin nego Dunaj, mestne šole vzgojujejo pač mladino v avstrijskem duhu, vendar poučuje na dekliških mestnih šolah več eksaltiranih Nemk učence slovenske narodnosti. Merodajni krogi naj skrbe, da pridejo take „frajlice“, katere mrzi vsaka slovenska beseda, — v Kočevje in ne — v Ljubljano. Svojim k svojim!

Vesti iz Štajerske.

Smrten padec v prepad. Trgovec s perutnino Pernat iz Hajdine pri Ptujju je na Hrvatskem padel z vozom v prepad in obležal mrtev.

Na železnici Celje-Velenje preide obrat popolnoma v last državnih železnic. Letos je je za to določeno v proračunu 375.000 K.

Mala prodajalnica zelenjave in raznovrstnega blaga se proda, na željo tudi na mesečne obroke. Molingran št. 40. 1850

Dve veliki sobi uporabo kuhinje se odda v najem za 22 gld. mesečno. Ulica Fabbri št. 1, po Scala dei Fabbri na desni. Voda v hiši. 1889

Odpri se je v ulici Belvedere šte. 34

Velika in dobro preskrbljena zaloga Napoljske in bolonjske zmesi s pridejano tvornico domače zmesi : : : vsak dan sveže.

Podpisana se priporoča slav. občinstvu, gotova da zadovolji vsaki potrebi, udana **MELANY MINZI.**

Zaloga ovsá in klaje

Prodaja tudi koruzno perje za postelje **M. ud. ZERQUENIK** ulica Luigi da Palestrina 2 (ogel ul. Corozco).

Nova prodajalnica ur in dragocenosti G. BUCHER

(ex drug Drag. Vekjeta) CORSO šte. 36 — TRST Nasproti prejšnje prodajal. DRAG VEKJETA.

Bogati izbor zlatanine, srebrnine, dragocenosti in žepnih ur. Kupuje in zmenjuje staro zlato in srebro z novimi predmeti. — Sprejema narožbe in popravlja vsakovrstno, srebrnino in žepne ure. Cone zmerne.

Zaloga preizkušanega in pristnega viškega vina

G. BORČIĆ — TRST. Via Lazzaretto vecchio št 5.

Prodaja na debelo in v tranzitu, kakor tudi na dom v sodčkih, steklenicah in boteljkah.

„Eugenia Cossovel“

prej ravnateljica Tržaškega grafič. zavoda (Stabilimento grafico Triestino ex A. G. Salom) časti se naznaniti slav. občinstvu in cenj. klijentom, da je odprla v ulici delle Poste št. 6 Prodajalnico novih in rabljenih pisalnih stroev vseh zistemov. Aparati reprodukeriji vseh zistemov. — Potrebščine. — Čiščenje in poprave. — Pečati in table. Gramofoni in slovenske, italijanske in nemške plošče fini in navadni iz najboljših tovarn. — MENJAVA RABLJENIH PLOŠČ. — Telefon 16-82.

Cantina familiare istriana

TRST - ulica Farneto št. 29 - Trst prodaja svoja vina, z brezplačno postrežbo na dom, po sledečih cenah: Črno istrsko za dom po . . K —48 | Pristni viški Opolo . . po . . K —72 Belo „ prve vrste „ . . „ —72 | Črno dalmatinsko „ —68

Vrhu tega je vedno preskrbljena z vsakovrstnim namiznim vinom v boteljkah. Vsa gori naznačena vina kemično so analizovana. Gostilničarjem in krčmarjem cene po dogovoru. M. CINIČ ex Glavina.

„Tržaška posojilnica in hranilnica“

registrovana zadruga z omejenim poroštvom. Piazza della Caserma št. 2, I. n. — TRST — V lastni hiši. (Vhod po glavnih stopnicah) — TELEFON št. 952

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni ud in jih obrestuje po **4 1/4 %**

Rentni davek od hranilnih vlog plačuje zavod sam. Vloga se lahko po 1 krono. Posojila daja na vknjižbo po dogovoru 5%—6%, na menjice po 6%, na zastave po 5 1/2% in na amortizacijo za daljšo dobo po dogovoru.

Uradne ure: od 9.—12. ure dopoldne in od 3.—5. popoldne. Izplačuje se vsaki dan ob uradnih urah. — Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Jma najmodernejše urejeno varnostno celico za shrambo vrednostnih papirjev, listin itd. kakor tudi hranilne pušice, s katerimi se najuspešneje navaja štediti svojo deco. Poštno-hranilnični račun 816-004

Mesta v restavraciji išče pridna Slovenka, katera govori 3 jezika. Naslov: Alojzija Birsca, ulica Piccolomini št. 6. Nastop takoj. 1854

Soba s posteljo se da v najem v ulici Belvedere št. 2. 1853

Udovec 50 let star išče v svrhu ženitve udovo ali samico do 50 let nekoliko izobraženo. Resne ponudbe pod „A. L.“ Škedenj št. 316. (1851)

Pult (visoka pisalna miza) malo časa rabljen, proda „Inseratni oddelek Edinosti“ (via G. Galatti št. 18, pritličje — Narodni dom). 1784

V mlekarni „Hrušica“ ulica delle Poste št. 16 dobiva se naravni med I. vrste. 179

Kraški teran in belo vipavsko, prodaja Anton Starc, Trst, ul. San Lazzaro šte. 22, po 96 stotink liter, in belo 72 stot. Za gostilničarje in krčmarje dogovorne cene. 1752

Stanovanje primerno išče mala družina (3 osebe) v bližini velike vojašnice. Prednost imajo stanovanja v novi hiši, ali ona, katera imajo vpeljano vodo in plin. Pogodba tudi za več let. Ponudbe pod „Tri osebe“ na Inseratni oddelek Edinosti. 1721

Prodajalnica in pekarna P. PETERNEL

je preložena iz ulice Giulia 76 v Vrdele šte. 490 Prodaja tobaka, katera je bila vzeta od prejšnjega lastnika Wran, Josje zopet dovoljena sedanjemu lastniku P. PETERNEL

Prodajalnica jestvin Via dell' Istria št. 14 - Trst

Prodaja kave, riža, testenin domačih in tujih, sladkorja, moke, masla, mila, olja, otrobi itd. VSAKI DAN SVEŽE BLAGO. Priporoča se slavnemu občinstvu v mestu in okolici udani **IVAN GUSTINČIĆ.**

ANTON SKERL

mehanič, zaprišeženi izvedenec TRST, Carlo Goldonijev trg šte. 11 Zastopnik tovarne koles in motokoles „Poch“ Napeljava in zaloga električnih svončkov, luči in protaja gramofonov, zvoznikov, in fonografov. Zaloga priprav za točili proračuna delavnice za popraviljanje šiv. strojev, koles, motokoles itd. Velika zaloga pripadkov po tovar. cenah. TELEFON šte. 1734.

NAJBOLJŠA namizna vina.

Prodajam najčistejšje in znančeno pristno vino, od 12 litrov naprej brezplačno na dom (za posamezne litre za poskušajo v orig. boteljkah 1 l. e stot. več, brez buteljke).

Pristni viški opolo po 68 st. Črno dalmatinsko „ 66 „ Pristno viško belo „ 76 „ Jstrski teran „ 56 „

Sprejemam pošiljate (trž. pošte po povzetju) v sodih ne manje od 50 litrov ter računam (sode posebej) 24 stotink manj pri litru.

Uzori: za vsak posamezen urovec preslan, da se pošlje 25 stotink v poštinih znakih.

Ob prilikah spomnite se naše bogate zaloge buteljk z šumečim vinom, sladkim dezertnim in medicinalnim, kakor tudi z likerji in sirupi izvrstne kakovosti in po jako zmernih cenah.

Preprodajalcem popust. **E. JURCEV** Trst, Acquadotto št. 9.

PEKARNI in SLAŠČICARNI ALOJZ GUL

Piazza Caserma 4 in Via Caserma 17 sta na novo opremljeni in preskrbljeni z najmodernejimi stroji. Kruh iz moke I. vrste, svež 4-krat na dan. Najčistejšje slaščice. Velika izbira moke prve vrste. Likerji in vino prvih tu- in inozemskih tovarn. Moke iz prvih a. o. mlinov. POLJATVE NA DEŽELO. VELIKA IZBERA FAV

Hotel Balkan 70 sob, elektr. razsvetljava, lift, kopelji ene smerne Počkaj & Kögl. Hotel Balkan

Tovarne in delavnice pohištva in stavbenih izdelkov v SOLKANU pri Gorici. Lasten železniški tir: Gorica, drž. kolod., Solkan

Mizarska zadruga v Solkanu Osrednje ravnateljstvo. ZALOGE: SOLKAN, TRST, via Caserma 4

Brz.: ZADRUGA - Trst Telef. št. 1631 interurban Žage v Soteski (Bohinj) Letna produkcija K 1.000.000